

Spółeczeństwo i gospodarka
na ziemiach polskich w pierw-
szej połowie XIX w.

Podsumowanie

11

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw najważniejsze inwestycje gospodarcze w Królestwie Polskim.
2. Omów proces uwłaszczenia chłopów w zaborze pruskim.
3. Opisz strukturę społeczną Wielkiego Księstwa Poznańskiego.
4. Wymień główne ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich pod zaborami.

◆ Królestwo Polskie – społeczeństwo i gospodarka

Liczba mieszkańców: 1815 – ok. 3,2 mln, 1830 – ok. 4 mln.

Kontynuacja inwestycji gospodarczych rozpoczętych przed powstaniem listopadowym.

Główne ośrodki przemysłowe zlokalizowane w Zagłębiu Dąbrowskim (m.in. Huta Bankowa) oraz Zagłębiu Staropolskim.

Przewaga inwestycji rządowych.

Powstanie w Warszawie zakładów metalowych i maszynowych.

1851 – zniesienie granicy celnej między Królestwem Polskim a Cesarstwem Rosyjskim, w efekcie przyspieszenie rozwoju gospodarczego Kongresówki.

Pojawienie się nowych warstw społecznych – burżuazji, inteligencji i proletariatu.

Warszawa największym ośrodkiem miejskim Królestwa Polskiego.

Pałac Andrzeja Zamoyskiego w Klemensowie ośrodkiem nowoczesnej myśli ekonomicznej w Królestwie Polskim.

◆ Uwłaszczenie chłopów w zaborze pruskim

1816 – akt regulacyjny i początek uwłaszczenia chłopów w Prusach.

1823 – edykt regulacyjny dla Wielkiego Księstwa Poznańskiego.

Powstanie wielkich gospodarstw chłopskich.

Pruska droga do kapitalizmu.

◆ Wielkie Księstwo Poznańskie – społeczeństwo i gospodarka

Liczba mieszkańców: 1816 – 820 tys., 1848 – ponad 1 mln.

Poprawa kultury rolnej w wielkich gospodarstwach chłopskich i ziemiańskich.

1821 – powstanie w Poznaniu Ziemstwa Kredytowego.

1842 – powstanie w Poznaniu Bazaru z inicjatywy Karola Marcinkowskiego.

Słabe zaplecze przemysłowe Wielkopolski.

Porażka manufaktur włókienniczych w starciu z taną produkcją fabryczną.

Popularyzacja hasła pracy organicznej wśród społeczności Wielkopolski.

Powstawanie instytucji kulturalnych, teatrów amatorskich, bibliotek i księgarń mających wspierać polską działalność w Wielkopolsce.

1846 – otwarcie sklepu przez Hipolita Cegielskiego, a następnie założenie warsztatu mechanicznego w Poznaniu.

◆ Galicja – społeczeństwo i gospodarka

Liczba mieszkańców: 1815 – ok. 3,5 mln, 1857 – ok. 4,6 mln.

Zacofana kultura agrarna przyczyną pogłębienia się różnic między rolnictwem galicyjskim a zachodnioeuropejskim.

Budowa w latach 40. XIX w. pierwszej linii kolejowej łączącej Prusy z Krakowem.

Niski poziom umiastowienia.

Miasta niewielkie i zapóźnione cywilizacyjnie.

Polecane publikacje

M. Końska, *Adam Tytus Działyński. Karol Marcinkowski*,
Lublin: Wyd. Test, 2003.

C. Łuczak, *Dzieje gospodarcze Wielkopolski w okresie
zaborów (1815–1918)*, Poznań: PSO, 2001.

